

BOA-decreet als instrument tegen gezinsarmoede

*Adviesnota voor decreetswijziging van
Buitenschoolse Opvang en Activiteiten
(BOA)*

Inhoudstafel

Inleiding

1. Belang van kwaliteitscontrole door de lokale overhe(i)d(en)
2. De stem van het kind en gezinnen in armoede
 - 2.1 Wat zeggen mensen in armoede over BOA?
3. Belang van toegankelijkheid en betaalbaarheid van BOA
 - 3.1 Wat zeggen mensen in armoede over de betaalbaarheid van BOA?

Inleiding

Het Decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten (BOA-decreet) is een **cruciale hefboom** voor de verbetering van de levenskwaliteit van *alle* kinderen, in het bijzonder voor **kinderen in maatschappelijke kwetsbaarheid en gezinnen in armoede**.

“Kinderen in armoede krijgen niet altijd de kans om hobby's uit te oefenen in het reguliere circuit, zoals muziekschool of voetbal. Er zijn vaak heel wat drempels om daarop aan te sluiten. We willen dat kinderen in armoede ook de kans krijgen om hun talenten te ontplooien.”

Het gewijzigde BOA-decreet treedt in werking vanaf 2026. De Vlaamse overheid streeft naar een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) voor alle kinderen en gezinnen. Dat wil zeggen dat alle lokale spelers (Onderwijs, Welzijn, Cultuur, Jeugd en Sport ...) zo goed mogelijk samenwerken. Het lokaal bestuur heeft de regie in handen en stippelt met de verschillende partners een lokaal BOA-beleid uit.

De lokale besturen bereiden zich voor op de uitrol van een lokaal buitenschools opvangbeleid. De lokale besturen moeten hiervoor zelf een **lokaal erkenningskader** ontwikkelen. Op basis van input van een stakeholdersoverleg getrokken door VVSG is er een [materialenpakket](#) en een webinar voor de lokale besturen gemaakt voor het ontwikkelen van een lokaal erkenningskader. Naast het materialenpakket heeft Bataljong het inspiratiekader rond het decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten (BOA) herwerkt.

Het Netwerk tegen Armoede neemt, samen met heel wat andere partners, deel aan het stakeholdersoverleg rond de decreetswijziging van BOA. Buurtwerk 't Lampeke (Lieven Verlinden), een vereniging met expertise ter zake, nam dat mandaat op, in nauw overleg en samenwerking met het Netwerk tegen Armoede (Sanne Coremans).

De decreetswijziging heeft als belangrijkste punt de overdracht van regie, subsidiebeheer en controle naar lokale besturen. De wijziging biedt kansen, maar brengt tegelijkertijd ernstige risico's met zich mee. In deze tekst formuleert het Netwerk tegen Armoede een aantal belangrijke aanbevelingen op basis van overleg op de Forumdag Vrije tijd (september 2025) en op basis van interne expertise en signalen.

We formuleren **3 centrale aanbevelingen** vanuit het stakeholdersoverleg rond de decreetswijziging en via deze nota, die we ook bekendgemaakt hebben aan andere partners en belanghebbenden:

1. Belang van kwaliteitscontrole door de lokale overhe(i)d(en)
2. De stem van het kind en gezinnen in armoede
3. Belang van toegankelijkheid en betaalbaarheid van BOA

1. Belang van kwaliteitscontrole door de lokale overhe(i)d(en)

In de decreetswijziging van BOA en de overheveling naar lokale besturen, is de concentratie van de rollen van **regisseur, uitvoerder en controleur** bij de lokale besturen een bezorgdheid. Dat kan leiden tot belangenvermenging.

Daarom benadrukken we het belang van de creatie van een heldere scheiding van de functies van regie, uitvoering en controle bij de lokale besturen. Dat wordt ook in het materiaalpakket voor de creatie van erkenningskaders voor de lokale besturen benadrukt.

Een andere bezorgdheid die we als Netwerk tegen Armoede minder ingewilligd zien, is de kwaliteitscontrole van de BOA-initiatieven. Als Netwerk tegen Armoede benadrukken we dat die kwaliteitscontrole **onafhankelijk** van het lokale bestuur moet worden georganiseerd. Er moet een duidelijk en stevig **Vlaams kader voor kwaliteitscontrole** komen om belangenvermenging te vermijden

2. De stem van het kind en gezinnen in armoede

De snelheid en lokale verschillen in expertise dreigen de stem van de doelgroep, met name **kinderen**, niet voldoende mee te nemen. De **stem van kinderen in armoede** dreigt in de lokale uitwerking te verdwijnen.

Gelukkig zal er door Bataljong, in kader van de herwerking van het inspiratiekader, een bovenlokaal participatief traject starten met een stakeholdergroep en een gebruikersgroep. Die gebruikersgroep kan de kans bieden om de stem van jongeren te horen in het bovenlokale verhaal. In de lokale context en de concrete uitwerking van initiatieven op lokaal niveau is de participatie en de stem van kinderen en gezinnen in armoede cruciaal en moet het belang daarvan onderstreept worden in deze inspiratiekaders.

Binnen de lokale context zal het zoeken zijn naar partners die de stem van kinderen en jongeren capteren en kunnen vertegenwoordigen. In lokale contexten waar er wel organisaties zijn die de stem van kinderen vertegenwoordigen, zal het erop aankomen die partners te betrekken in het verhaal.

Het Netwerk tegen Armoede onderstreept het **belang van structurele inbreng van ervaringsdeskundigheid in de lokale samenwerkingsverbanden**.

Er moet **structurele en formele inbreng van organisaties met expertise in armoede** komen, zoals verenigingen waar mensen in armoede het woord nemen, buurtwerk, inloopcentra, school en huiswerkbegeleiding diensten ... Zo is de stem van de meest kwetsbare kinderen en hun ouders vertegenwoordigd en komt ervaringskennis aan bod.

Lokale samenwerkingsverbanden hebben er baat bij om hun armoedebewustzijn te verhogen en zo een inclusief aanbod te creëren. Daarbij kunnen opleidingen over armoede voor begeleiders binnen BOA én het lokale beleid van pas komen.

2.1 Wat zeggen mensen in armoede over BOA?

Op de Forumdag van Netwerk tegen Armoede in november 2025 kwamen verschillende verenigingen en mensen in armoede samen rond BOA. Ze brachten een aantal belangrijke punten aan rond wat BOA voor mensen in armoede betekent en zou moeten betekenen. Een volledig verslag vind je in het [Forumboek Participatie](#).

De essentie is dat het aanbod van buitenschoolse opvang en activiteiten méér moet zijn dan enkel toezicht na de schooluren. **Aandachtspunten** zijn de volgende:

- Een sterk **pedagogisch kader** en aanbod voor zowel de jongere groepen (-9 jaar) als de oudere kinderen (9-12 jaar).

“Bestaande voorbeelden van buitenschoolse werkingen met aandacht voor kinderen in armoede tonen in de praktijk aan dat dat ook voor deze leeftijdsgroep zeer belangrijk is. Deze groep jongeren gaat straks het middelbaar in en heeft echt nog een sterk pedagogisch kader, veiligheid en verbinding nodig. Dit om rondwalen op straat te vermijden, maar ook dat ze geen uitdagingen hebben om talenten te ontwikkelen, of dat structuur en begeleiding verdwijnen...”

- Bestaande gespecialiseerde werkingen voor de **verschillende leeftijdscategorieën** mogen niet verdwijnen
- **Beperk het aanbod niet tot schoolinfrastructuur**. Integreer en subsidieer de expertise van diverse aanbieders (sport, cultuur, jeugd, en organisaties met eigen infrastructuur/aanbod voor kinderen in armoede) in het lokale samenwerkingsverband.
- Investeer in **vaste gezichten, voldoende menskracht en kwaliteit** in de begeleiding. De focus moet liggen op relatieopbouw, vertrouwen, samenwerking met ouders en een inclusieve, veilige omgeving.
- Voorzie aandacht voor **communicatie en ouderparticipatie**
- **Sommige jongeren/kinderen zijn niet aanwezig in buitenschoolse opvang**. Zij worden niet ingeschreven, ouders kennen het aanbod niet, jongeren hangen op straat. Er moet een **outreaching en aanklappend aanbod** zijn zodat ook die jongeren toegang vinden tot buitenschoolse opvang en activiteiten.
- **Recht op ontspanning**: Buitenschoolse opvang en activiteiten kunnen een hefboom zijn om extra vaardigheden aan te leren of kennis aan te scherpen. Maar dat is niet het hoofddoel. Kinderen hebben na school ook recht op ontspanning en tijd om te spelen. Onbewust leren ze altijd andere zaken, zoals samenspelen, Nederlands spreken ...

“Als vereniging die ook inzet op activiteiten buiten de schooluren, krijgen we vaak vragen van scholen. Het Nederlands is onvoldoende, kunnen jullie daarop inzetten? Natuurlijk doen we dat onrechtstreeks. Maar het gevaar bestaat dat ze na de schooluren terug met school moeten bezig zijn. Spelenderwijs kan het wel natuurlijk.”

3. Belang van toegankelijkheid en betaalbaarheid van BOA

Het is cruciaal om in te zetten op toegankelijkheid en betaalbaarheid om drempels weg te nemen en het universeel recht op vrije tijd te garanderen.

Het aanbod binnen het BOA-decreet moet **toegankelijk blijven voor alle kinderen** van verschillende soorten gezinssituaties, niet enkel kinderen voor ouders die werken maar voor een brede groep van kinderen, zoals kinderen waarvan de ouders niet werken, een opleiding volgen, (chronische) ziek zijn of gezinsleden waarvoor extra zorgnood nodig is.

Het is van cruciaal belang dat geen elke vorm van voorrangregels ouders uitsluit die niet werken of geen opleiding volgen. De focus moet onverkort liggen op **het recht op vrije tijd voor elk kind, ongeacht de thuissituatie**.

De decreetswijziging van BOA en de overheveling naar de lokale overheden houden grote risico's in voor de **betaalbaarheid**. Het risico voor een wildgroei aan lokaal prijzenbeleid en lokale kortingssystemen/regels, is in de praktijk zeer reëel.

Het Vlaamse decretaal kader van BOA moet het lokale bestuur dwingen tot een sociaal-rechtvaardig prijzenbeleid dat uitgaat van het recht op vrije tijd voor kinderen.

Het Netwerk tegen Armoede pleit voor de **koppeling van het prijzenbeleid binnen BOA aan de inzet van de UiTPAS** voor kinderen in maatschappelijke kwetsbaarheid (met sociale toeslag in het Groeipakket of een vergelijkbaar statuut). De UiTPAS met kansentarium kan een korting voor gezinnen en kinderen in armoede verzekeren en draagt bij tot de onzichtbare toeleiding zodat gezinnen in armoede geen extra stigmatisering ondervinden.

Het is van cruciaal belang de UiTPAS te koppelen aan een voldoende duurzaam financieringsmodel en een bovenlokaal kader voor de UiTPAS te creëren zodat elke lokale overheid de UiTPAS kan en zal gebruiken. Er moet een versnelde invoering komen van **het nieuwe duurzame financieringsmodel van de UiTPAS**, met een vast Vlaams kader en een optioneel, gedifferentieerd maximumbedrag per pashouder. Dat is noodzakelijk om de wildgroei aan lokale beperkingen en de financiële onvoorspelbaarheid tegen te gaan.

"Ik moet voor mijn kinderen keuzes maken, ik moet kiezen voor sporten die betaalbaar zijn. Voetbal dat lukt, door de tarieven die ik bedeed krijg. Maar muziekschool, een muziekinstrument betalen, dat lukt mij niet."

3.1 Wat zeggen mensen in armoede over de betaalbaarheid van BOA?

“Ik heb mijn kinderen niet aangemoedigd om te sporten en ik heb ze nooit voor iets apart ingeschreven. Dat komt vooral omdat ik té weinig kennis en informatie, maar vooral ook geen geld had voor dure hobby’s. Ik vond het goed dat er op school een aantal activiteiten waren, waaraan mijn kinderen hebben kunnen meedoen.”

Mensen in armoede geven aan dat de **kostprijs** voor een bepaalde activiteit, hobby of opvang na de schooluren **een serieuze drempel** vormt.

Mensen in armoede geven aan dat een eenvoudig tariefsysteem belangrijk is, ook een systeem dat de administratieve last van inschrijvingen zoveel mogelijk vermijdt. Het Netwerk tegen Armoede vraagt daarom te streven naar een **eenvoudig en voorspelbaar tariefsysteem** (vb. per dagdeel of activiteit), dat een betaling per beginnend uur vermijdt, wat de uitsluiting versterkt.

De betaalbaarheid behelst niet enkel het lidgeld of inschrijvingsgeld maar gaat ook over bijkomende kosten, voor kledij, materiaal, instrumenten ... Organisatoren van buitenschoolse opvang en activiteiten dienen daar dus ook rekening mee te houden.

“Het stigma van niet werken, kleeft op mensen zelf en heeft een groot effect op mijn kinderen. Ik weet nog dat mijn kinderen in coronatijd terug naar huis werden gestuurd met de boodschap: ‘je mama werkt toch niet - dus je kan beter thuis blijven.’”

De focus ligt op het **recht op vrije tijd voor elk kind**. We kunnen het niet genoeg benadrukken om elke vorm van voorrangsregel te vermijden die ouders uitsluit die niet werken of geen opleiding volgen.